

פרק רביעי:

אזרח במדינתו – פירמידת הציפיות של המנהיג מהאזרחים

נאום ההכתרה של נשיא ארצות הברית ג'ון פיצג'רלד קנדי היה ההשראה לפרק "אזרח במדינתו - פירמידת הציפיות של המנהיג מהאזרחים". בנאום ב-20 בינואר 1961 אמר הנשיא האמריקאי את אחד המשפטים הידועים בהיסטוריה של המנהיגים במאה העשרים: "אל תשאל מה מדינתך יכולה לעשות למענך, שאל מה אתה יכול לעשות למען מדינתך". מנהיגות מעצבת⁹⁵ בכל מדינה אמורה למלא את אמרתו של הנשיא האמריקאי בתוכן ערכי, קרי לקבוע ציפיות ברורות מהאזרחים. פרק זה מהווה ניסיון למלא את האמרה הנודעת בתוכן ערכי בעבור אזרחי מדינת ישראל.

המנהיג, בדמות מחנך הדור, מחויב להציב רף ערכים גבוה לאזרחי מדינתו. כשם שלאזרחי המדינה יש ציפיות מהמנהיג הנבחר, כך למנהיג צריכות להיות ציפיות מאזרחיו. אלה המבקשים לראות במנהיגים דמות מוערכת ונשגבת בהתנהלותה, בתבונתה ובהכרעותיה, בל ימעיטו מהמצופה מהם בהיותם אזרחים במדינה. המנהיג צריך להציג לאזרחיו את ה"אני מאמין" שלו, שאותו צריכים להגשים אזרחי המדינה מהרמה הבסיסית ועד לרמה הנעלה, ולעת שיימצאו בחברה הישראלית אלה שיעמדו ברמתו הנעלה, ראויים יהיו להיחשב בעיני הציבור כטובי אזרחיה של המדינה. מנהיג הניחן בכישורי מנהיגות מעצבת, הבאים לידי ביטוי באישיותו, בערכיו, בהשקפת עולמו, בהתנהלותו ובהכרעותיו, עשוי להחדיר לתודעה של אזרחיו את האמונה בחשיבות העמידה בציפיות כדי להניע אותם להתנהגות אזרחית נעלה.

אזרח במדינתו ינהג באחריות ובתבונה להגשמת שישה-עשר יעדי האני מאמין של המנהיג, אשר יתוארו באמצעות פירמידת הציפיות של המנהיג מהאזרחים. לפירמידה ארבע שכבות. שכבת הבסיס היא החוקים, השכבה שמעליה היא

95 על מנהיגות מעצבת ראו: Leadership. N.Y. Harper and Raw (1978), Burns.J.M (גיימס מקרגור ברנס, חוקר המנהיגות, הציג לראשונה בספרו את המושג מנהיגות מעצבת). מיכה פופר, מנהיגות מעצבת, מבט פסיכולוגי, ירושלים: אוניברסיטת תל-אביב, 2007.

הדמוקרטיה, השכבה השלישית היא החברה, השכבה העליונה היא האדם. כל שכבה נשענת על זו הקודמת לה, ובאין חוקים לא תתקיים דמוקרטיה. באין דמוקרטיה לא תתקיים חברה - ובאין חברה לא יתקיים האדם. כל שכבה מתארת ארבע ציפיות מהאזרחים, ציפיית חובה שהיא בסיסית ביותר ושלוש ציפיות נורמטיביות שאליהן צריך האזרח לשאוף כל העת.

להלן תוצג בהרחבה פירמידת הציפיות של המנהיג מהאזרחים:

בסיס הפירמידה - חוקים

מהעת העתיקה ועד ימינו חוקים הם אלה שמעצבים את המדינה ומייחדים אותה מכל התארגנות אחרת של בני האדם. חוקים מאפשרים את קיומה של המדינה לטובת כלל אזרחיה. חוקים גם קובעים את אופי המשטר שיונהג במדינה, ודמוקרטיה היא רק אחת מהאפשרויות. המושג "עליונות החוק" קובע בעבור פירמידת הציפיות של המנהיג את שכבת הבסיס שבלעדיה אין זכות קיום למדינה. ארבע הציפיות שיש למנהיג בזיקה שבין חוקים לאזרחים הן כמפורט להלן:

ציפיית חובה: שמירת החוק

שמירת החוק והימנעות מכל עבירה פלילית היא מחובתו הבסיסית ביותר של כל אזרח במדינתו, ואין למעלה ממנה במסגרת המדינה ובכל סוג של משטר. האזרחים מצופים לשמור על החוק ולהימנע מעבירות פליליות חמורות, כמו בגידה, ריגול, רצח, אונס, אלימות, שוד וגניבה - ועד להימנעות משורה ארוכה של עבירות פליליות הנחשבות חמורות פחות, וכן מכל עבירה שיש עמה קלון לאזרח המואשם בדיון.

ציפייה נורמטיבית: יושרה והגינות מול מוסדות השלטון

יושרה והגינות מול מוסדות השלטון הן מחובותיו של כל אזרח במדינתו. נדמה כי המרמה פשתה והפכה להלך נורמטיבי בהתנהלות של חלקים באוכלוסייה מול מוסדות השלטון. אזרחים רבים אינם מרגישים אי נוחות לנהוג במרמה כדי להשיג אישורים רשמיים שאין הם אמורים לקבל, להיות זכאים לקצבאות וכספים שלא בהתאם לקריטריונים, להימנע מתשלומי מסים ומאגרות בניגוד לנהלים, ועוד. היעדר היושרה וההגינות בהתנהלות המשפט האזרחי גורם למערכת בתי המשפט לפעול כמי שאין באפשרותה לשפוט משפט צדק. המרמה, חצאי אמיתות ואי דיוקים בכוונה תחילה של המתדיינים ובאי כוחם מעמידים את השופטים בפני משימה כמעט בלתי-אפשרית של חקר האמת וקביעת פסק דין ראוי. הסחבת בבתי המשפט נובעת לא

מעט מאי הסכמה בין צדדים על העובדות והאמת. יושרה והגינות מול מוסדות השלטון והימנעות ממעשי מרמה חייבות להיות ערכים חשובים להתנהלות נורמטיבית של האזרחים, זאת מעבר לקביעת סנקציות בחוק נגד עבירות מרמה.

ציפייה נורמטיבית: הימנעות מגילויי אלימות

הימנעות מגילויי אלימות בחברה כלפי כל אדם באשר הוא אדם היא מחובתו של כל אזרח במדינתו. דומה כי רק גילויי האלימות הקשים מגיעים לידיעת רשויות אכיפת החוק ומטופלים על ידיהן, ואולם רבים הם גילויי האלימות בחברה שאינם מגיעים לידיעת רשויות אכיפת החוק או הציבור, מחמת נורמות אלימות שהשתרשו במגזרים או קהילות בחברה, הנתפסות כעניינים פנימיים ולפיכך אינן מחויבות בדיווח לגורם חיצוני. חובה להוקיע את כל גילויי האלימות המתבצעים בתוך המסגרת המשפחתית על ידי בני משפחה, בין בני זוג או נגד ילדים, ובכלל זה אלימות על רקע חילול לכאורה של כבוד המשפחה, וכן אלימות אקראית בין שכנים, בין עוברי אורח או בין הנהגים בדרכים. הימנעות מגילויי אלימות בחברה חיונית ליצירת חברה בטוחה לכלל האזרחים, ולשם כך חובה להדגיש את החשיבות הטמונה בהתנהגות נורמטיבית של האזרחים ובפתרון מחלוקות וסכסוכים בדרכי שיח וסובלנות הדדיים, זאת מעבר לקביעת סנקציות בחוק נגד עבירות אלימות.

ציפייה נורמטיבית: הימנעות מגילויי גזענות

הימנעות מגילויי גזענות כלפי קבוצה של אנשים על רקע עדתי, אתני או לאומי היא מחובתו של כל אזרח במדינתו. דומה כי בחברה הישראלית נוצרים במקומות מסוימים איים קטנים של גזענות. כך קהילה חרדית אשכנזית מפלה על רקע עדתי קהילה חרדית ספרדית, כך ביישובים מסוימים מפלים על רקע גזעי את עדת עולי אתיופיה, כך חלקים בציבוריות הישראלית מחזיקים בעמדות גזעניות כלפי בני מיעוטים. גילויי גזענות הם רעה חולה שאזרח במדינתו אינו יכול להיות שותף לה. עליו להילחם בדעות קדומות כדי לפנות מקום לקבלת האדם השונה. אזרחיה היהודים של מדינת ישראל צריכים לצרוב בתודעתם את חשיבותה של ההימנעות מגילויי גזענות נוכח עברו של העם היהודי, זאת מעבר לקביעת סנקציות בחוק נגד עבירת הגזענות.

השכבה השנייה של הפירמידה: דמוקרטיה

הדמוקרטיה נשענת על מערכת חוקים המסדירה את פעילותו של המשטר הדמוקרטי ומוסדותיו, את היחסים שבין השלטון והאזרחים ואת היחסים של האזרחים בינם לבין עצמם. על בסיס מערכת חוקים המשתנה והמתעדכנת כל העת, הדמוקרטיה

צריכה לקיים את עצמה כמשטר הטוב ביותר, האיכותי ביותר והרצוי ביותר לאזרחים. הדמוקרטיה ניצבת בפני אתגרים רבים, חלקם עומדים לפתחם של מנהיגים ומוסדות שלטוניים וחלקם עומדים לפתחם של אזרחים. ארבע הציפיות שיש למנהיג בזיקה שבין דמוקרטיה ואזרחים הן כמפורט להלן:

ציפיית חובה: נאמנות למדינה

נאמנות למדינה היא מחובתו הבסיסית ביותר של כל אזרח במדינתו. מעמד האזרחות קשור בעבותות לחובת הנאמנות למדינה, זהו הרציונל שאין למעלה ממנו, ועל כן הנאמנות למדינה אינה יכולה להיות בשום אופן עניין לבחירה אישית וחופשית. כל אדם בוגר הרוצה לחיות במדינה במעמד של אזרח - כדי לקבל את הגנתה המלאה על ביטחונו האישי ועל קניינו, נוסף על זכויות שהמדינה מעניקה לאזרחיה - התמורה הראשונה המצופה ממנו היא נאמנות בלתי-מסויגת למדינה. בני מיעוטים יכולים להתנגד למדיניות שמנהיגים קובעים, להציג הסתייגויות לחוקים שאושרו, לבקר מוסדות שלטוניים וכיוצא באלה, אך הם אינם יכולים לומר בפומבי או בחשאי כי אין נאמנותם נתונה למדינה. היעדר נאמנות המוצהרת ביודעין מחייב את ביטול מעמד האזרחות.

ציפייה נורמטיבית: כיבוד מוסדות השלטון

כיבוד מוסדות השלטון הוא מחובתו של כל אזרח במדינתו. כיבוד החלטות והכרעות של מוסדות השלטון הם הכרח במדינה דמוקרטית, וכל ניסיון לערער על כללי המשחק במשטר הדמוקרטי עלול להוביל לפגיעה חמורה במעמדם של המוסדות השלטוניים. האזרח מחויב בכבודה של כנסת ישראל ונציגיה הנבחרים גם אם תוצאות הבחירות אינן לשביעות רצונו, מכיוון שניתנה לו אפשרות להשתתף בבחירות. האזרח מחויב בכבודה של מערכת המשפט גם אם פסק דין בעניינו אינו לרוחו, מכיוון שניתנה לו אפשרות לטעון את טענותיו בפניה בהליך משפטי מוסדר. באותו האופן, האזרח מחויב בשמירת כבודם של כל מוסדות השלטון שאליהם הוא רשאי לפנות בחופשיות ולקבל שירות ומענה, אך אין לראות בהחלטות המוסדות השלטוניים עילה מוצדקת כדי לגרום לאזרח למתקפה חסרת רסן על המוסדות השלטוניים ועל לגיטימיות הפעולה שלהם. אזרחים מחויבים בהבנת כללי המשחק הדמוקרטיים: מותר להביע ביקורת עניינית על החלטות שלטוניות ואף להסתייע באמצעים משפטיים ואחרים כדי לערער על החלטות של מוסדות השלטון, אך בסיכומו של דבר חובה לכבד את המוסדות השלטוניים ואת ההחלטות הניתנות בעניינו של האזרח.

ציפייה נורמטיבית: השתתפות בבחירות

השתתפות בבחירות לכנסת היא מחובתו של כל אזרח במדינתו. מהות הדמוקרטיה היא באפשרות הניתנת לאזרחים אחת לכמה שנים לבחור את נציגיהם הנבחרים, כדי שאלה יקבלו החלטות משמעותיות בהקשר של ניהול ענייני המדינה. אזרחים אינם פטורים מאחריות לאופן שבו מתנהלים ענייני המדינה. האחריות נובעת מבחירת הנציגים שנשלחו לנהל את ענייני המדינה או מאי השתתפות בבחירות לכנסת, שמנעה מאזרחים ואולי טובים יותר לנהל את ענייני המדינה. הביקורת שמטיחים האזרחים בנציגים נבחרים של כנסת ישראל מוטחת למעשה באזרחים אחרים, שבחרו את אותם נציגים, או אף כלפי עצמם, אם הצביעו בעבור נציגים אלה. האזרחים מחויבים בבחירת נציגים ראויים לכנסת ישראל, זו האחריות הכבדה המוטלת עליהם, ומי שנמנע ממיוש זכותו הדמוקרטית בל יבוא בטענות לאופן בחירתם של אחרים.

ציפייה נורמטיבית: מעורבות אזרחית

מעורבות אזרחית בענייני המדינה היא מחובתו של כל אזרח במדינתו. השתתפות פעילה של האזרחים בניסיון להשפיע על ניהול ענייני המדינה מעניקה נדבך חשוב לדמוקרטיה ומעצימה אותה, זאת מעבר להשתתפות בבחירות לכנסת. מעורבות אזרחית בענייני המדינה היא רבת פנים, אזרחים יכולים להצטרף לפעילות במפלגות קיימות או להקים מפלגות חדשות, להוביל מחאה ולכנס המונים להפגנות ועצרות בנושאים שונים או להשתתף בהן, ליזום החתמת עצומות הקוראות להתגייסות למען עמדה מסוימת או לחתום עליהן, להביע עמדות באמצעי התקשורת השונים ולעורר שיח ציבורי, להפנות פניות לנציגים נבחרים, ועוד. האזרחים מחויבים להיות ערים לאופן שבו המוסדות השלטוניים וגורמים נוספים מתנהלים, כדי שיוכלו להגיב לכל התרחשות הנוגעת לניהול ענייני המדינה.

השכבה השלישית של הפירמידה: חברה

החברה מיוצגת על ידי עדות, מגזרים, קהילות, קבוצות, התאגדויות, תנועות ועוד, כמעט ולא ימצא פרט בחברה שאינו משויך לקבוצה כלשהי שיש לה עמדות מסוימות ואינטרסים המשותפים לחברי הקבוצה. מעבר להסתכלות פנימה אל מאפייני הקבוצה וצרכיה הייחודיים מהמדינה, חשוב שכל פרט בקבוצה יסתכל גם החוצה, אל החברה בכללותה, כדי להכיר את העורקים החיוניים המקשרים את כל בני החברה החיים יחדיו במדינה. ארבע הציפיות שיש למנהיג בזיקה שבין חברה ואזרחים הן כמפורט להלן:

ציפיית חובה: שירות למען המדינה

שירות למען המדינה הוא מחובתו הבסיסית ביותר של כל אזרח במדינתו. השירות הצבאי הוא סמל מובהק לשירות של האזרחים למען המדינה. לא כולם נושאים בנטל השירות הצבאי בסדיר או במילואים, אך אלה הנושאים בו ממלאים באופן מושלם את חובת השירות למען המדינה. כדי להקל על אוכלוסיות בעלות צביון דתי הונהג השירות הלאומי, המאפשר למשרתים בו למלא את חובת השירות למען המדינה. לאחרונה הונהג שירות אזרחי שנועד לאפשר גם לבני מיעוטים לקיים את חובת השירות למען המדינה במסגרת יישוביהם וקהילותיהם. אזרחים מחויבים לבחור באחת משלוש האפשרויות הנהוגות והמאורגנות ממסדית בשירות למען המדינה: שירות צבאי, לאומי או אזרחי. הפטור משירות נועד לבעלי מוגבלויות בלבד.

ציפייה נורמטיבית: גילויי סולידריות

גילויי סולידריות כלפי קבוצות חלשות בחברה הם מחובתו של כל אזרח במדינתו. חברה בריאה הנשענת על כוחה המוסרי והערכי תגלה רגישות ותחושת סולידריות כלפי קבוצות חלשות בחברה. אזרחים רבים נמנים עם המעמדות המבוססים והחזקים בחברה, חלקם הקטן אף טיפסו אל המעמד הגבוה לאחר שעברו תמורות בחייהם, התגברו על מכשולים ונחלצו מקבוצה חלשה בחברה. גילויי סולידריות בחברה מעבירים לכל בני השכבות החלשות והנזקקות מסר כי הותרתם במצבם הקשה אינה קבילה וכי ההזדהות עם מצוקותיהן תוביל לשינויים ברמת ההתנהלות הלאומית, זאת כדי לאפשר לכל פרט בקבוצה חלשה לממש את התמורות בחייו לעבר עתיד טוב יותר. האזרחים מחויבים איש לרעהו בערבות הדדית, שכן התמורות בחיים הן לעתים כלפי מעלה ולעתים כלפי מטה, וכל אדם יזדקק לתמיכה כאשר הוא יימצא למטה.

ציפייה נורמטיבית: רוח התנדבות

רוח התנדבות המפעמת באדם היא מחובתו של כל אזרח במדינתו. התנדבות לכל מטרה ראויה בחברה בעבור אלה הנזקקים לה - ולא בעבור קבלת שכר או טובות הנאה - היא מפעולות המעצימות ביותר את נפש האדם עד בלי הכר. התנדבות טובה לכל אדם. לכל אחד יש הניסיון והכישורים לתרום לאדם נזקק באופן ישיר או באמצעות ארגונים ייעודיים. בכל גיל ובכל מצב אזרח צריך למצוא פרק זמן נאות בחייו להתנדבות למען הפרט, הקהילה, הארגון או החברה. אזרחים המחויבים להתנדבות אישית באופן חופשי תומכים בחוסנה של החברה ומאפשרים לפרטים שבה להתקיים בכבוד.

ציפייה נורמטיבית: פתיחות חברתית

פתיחות חברתית לכלל הקבוצות בחברה וללא דעות קדומות עליהן היא מחובבתו של כל אזרח במדינתו. החברה הישראלית היא רבגונית, יש בה יהודים: חילונים, מסורתיים, דתיים-לאומיים וחרדים, יש בה בני מיעוטים: ערבים מוסלמים, ערבים נוצרים, דרוזים, צ'רקסים ובדואים, יש בה עדות לרוב מקיבוץ גלויות, בני עדות המזרח ובני עדות המערב, ספרדים ואשכנזים, ויש בה זרים ממדינות שונות. הפתיחות החברתית, בסיועה של הסובלנות, מאפשרת להתגבר על בורות ועל דעות קדומות המעצימות את השסעים החברתיים. האזרחים מחויבים לפעול למען ריכוך השסעים החברתיים, הנמכת הלהבות החברתיות, הוקעת מחרחרי המאבקים בין גוֹנֵי הקשת החברתית, הכרת כל גוני החברה הישראלית וכיבוד מאפייניהם הייחודיים, וכן שלילתו של ההיקש המוטעה המושלך מהתנהגות של פרט בקבוצה על כלל הקבוצה שאליה הוא משתייך.

השכבה העליונה של הפירמידה: אדם

האדם פועל בתוך מסגרות יצירותיו התבוניות: המדינה, הדמוקרטיה והחברה. המסגרות נועדו לאפשר את קיומו וחיוויו של האדם החופשי בקבוצה תומכת ומגוננת, המקבל סעד בעת צרה, הבטוח מכל רע, המגשים את חלומותיו. אדם תלוי במסגרות חיוויו, והמסגרות תלויות באדם הפועל בתוכן. פעילות תבונית של אזרחים מחזקת את המסגרות כדי לגונן עליהם, ואילו פעילות שאינה תבונית מחלישה את המסגרות ואת הגנתן על האזרחים. המנהיג רואה לנגד עיניו שלוש משימות-על חשובות: בניית עוצמת המדינה, חוסנו ויציבותו של המשטר הדמוקרטי ותפקודה של חברה אנושית. לבדו לא ישיגן. ארבע הציפיות שיש למנהיג בזיקה שבין האזרחים להתנהלותם האישית הן כמפורט להלן:

ציפיית חובה: רכישת השכלה

רכישת השכלה היא מחובבתו הבסיסית ביותר של כל אזרח במדינתו. השכלה היא הבסיס להתפתחותו האישית של האזרח בחברה המודרנית, וכפועל יוצא להתפתחותה של מדינה משגשגת. המדינה רואה באדם משאב אנושי ולכן מעניקה לאזרחיה אפשרות לרכוש השכלה עד כיתה י"ב. האזרחים מחויבים לעתיד ילדיהם ולהימצאותם במערכת חינוכית המקנה השכלה רחבה עד השלמת לימודיהם בתיכון. בהיותם אזרחים בוגרים, ירכשו רבים השכלה אקדמית ושאינה אקדמית במוסדות להשכלה גבוהה. האדם צריך לשאוף לרכישה מתמדת של השכלה באופן פורמלי ובלתי פורמלי, בכל עת ובכל גיל, כדי להביא למיצוי הפוטנציאל האישי שלו.

ציפייה נורמטיבית: אדם עמל לכרנסתו

עמל לצורך פרנסה הוא מחובתו של כל אזרח במדינתו. אזרחים העמלים לפרנסתם מסייעים לבניית עוצמתה הכלכלית של המדינה, ואילו אלה שאינם עמלים לפרנסתם מטילים עול כלכלי כבד על המדינה. האדם העמל הוא בן חורין, עצמאי לגורלו. האדם שאינו עמל תלוי בחסדיהם של המדינה ושל אזרחיה. האדם העמל השקיע קודם לעיסוקו זמן ומשאבים לרכישת השכלה והתמחות מקצועית, מעשיו היו מכוונים להיותו אדם יוצר ועמל. אזרחים מחויבים, ככל שבריאותם מאפשרת להם, להיות אנשים העמלים לפרנסתם האישית והמשפחתית.

ציפייה נורמטיבית: אחריות הורית

אחריות הורית היא מחובתו של כל אזרח במדינתו. משחר הבריאה האדם מכוון את מעשיו להגשמת הייעוד החברתי הראשון במעלה: הקמת משפחה והמשכת שושלתו, קרי הבאת ילדים לעולם. החברה המסורתית הורכבה מתאים משפחתיים זוגיים שהתחדשו כל העת, בעוד החברה המודרנית הרחיבה את מושג המשפחה לכיוונים חדשים, זוגיים וחד-הוריים, דו-מיניים וחד-מיניים, הורים טבעיים והורים מאמצים, או הורים בזכות פונדקאות. התופעה המתרחבת בימינו של התפרקות התא המשפחתי על מגוון אפשרויותיו, ובכלל זה גירושין של בני זוג, אינה יכולה להסיר את אחריות ההורים על גידול ילדיהם ועל מחויבותם להעניק לילדיהם חום ואהבה וכן את התמיכה הנפשית שהם זקוקים לה משני ההורים. שירותי הרווחה במדינה עמוסים עד לעייפה בסיוע למשפחות שהתפרקו ובמתן מענה לצורכיהם של הילדים. גילוי אחריות הורית חיוני אפוא לאופן גידולם של ילדים ולתפקודה של מערכת הרווחה במדינה.

ציפייה נורמטיבית: התנהלות כלכלית אחראית

התנהלות כלכלית אחראית היא מחובתו של כל אזרח במדינתו. מדינות קורסות כלכלית ומגיעות כדי פשיטת רגל מוחלטת עקב התנהלות כלכלית כושלת של מנהיגים או של אזרחים, או של מנהיגים ואזרחים יחדיו. החברה הצרכנית מטבעה מפעילה שלל פיתויים על האדם באגרסיביות פרסומית ושיווקית כדי שיחיה מעבר ליכולותיו הכלכליות. חטא האשראי הבלתי-מוגבל מאפשר את החיים הנוחים בהווה על חשבון משכון העתיד. הלחץ החברתי מוסיף נדבך חשוב לקביעת נורמות צרכניות בלתי אחראיות. אפקט הָעֵדֶר סוּחָף אחריו תמימים העתידים להגיע אל פי תהום. האזרחים מחויבים בגילוי אחריות כלפי משפחותיהם וכלפי מדינתם, באמצעות ריסון התנהלותם הכלכלית. חיי צניעות בהתאם ליכולות כלכליות אמיתיות ראויים להערכה חברתית ולא לגינוי.